

موقت در اختیار کنفدراسیون قرار میگیرد و نیز نشریه پیک بعنوان نمونه و موقت در طلایع تاسیس کنفدراسیون معرفی میگردد. بروشنی پیدا است که عناوین نشریه چه در شکل و چه در محتوی جنبه پیشنهادی دارد و بطور قطع با رای و نظر نهاد های عضو کنوانسیون تغییر خواهد کرد.

کمیته دفاع از حقوق بشر در ایران

اول فروردین ۱۳۸۳

پیک : نشریه کنفدراسیون سراسری دفاع از حقوق بشر در ایران
پیک زیر نظر شورای سردبیری موقت منتشر میشود.
ترتیب انتشار: اول هر ماه شمسی
نشانی پستی: .....
نشانی الکترونیکی:
farad@myrealbox.com
تلفن تماس: .....
دور نما (فکس) .....
آرا و نظرات نویسندگان لزوما رای پیک نیست.

دراستفاد ماه سال ۸۲ کمیته دفاع از حقوق بشر در ایران تشکیل یک کنفدراسیون سراسری در دفاع از حقوق بشر در ایران را به کلیه سازمانها، انجمنها و ...، صرف نظر از دیدگاه های متفاوت آنها نسبت به چگونگی دفاع از حقوق بشر، پیشنهاد نمود.

چندین نهاد دفاع از حقوق بشر با ارسال E-mail ضمن تاکید بر ضرورت تشکیل چنین اتحادیه ای، آمادگی همکاری خود را اعلان نمودند. در دعوتنامه کمیته دفاع از حقوق بشر در ایران (۱) برنامه ریزی و رای زنی جهت تهیه مرامنامه و اساسنامه کنفدراسیون به عهده نهادهای عضو (رسمی یا افتخاری) گذاشته شده است. بدیهی است که تا زمان نهایی شدن مرامنامه کنفدراسیون، اعلامیه جهانی حقوق بشر سازمان ملل متحد و کنوانسیون ها و پروتکل های دوازده گانه سازمان ملل (رجوع به www.polpiran.com بخش میثاقهای بین المللی شود) بطور موقت مرامنامه کنفدراسیون سراسری دفاع از حقوق بشر در ایران میباشد.

کمیته دفاع از حقوق بشر در ایران بنابر دعوتنامه خود پیش قدم شده است که مقدمات اولیه تشکیل این اتحادیه را در حد توان که شامل ایجاد سایت مستقل و انتشار نشریه کنفدراسیون میباشد، فراهم نماید. در این رابطه قسمتی از سایت www.polpiran.com بطور

(۱) با سلام و عرض ارادت

همانطور که مستحضر هستید گروههای بسیاری تحت عناوین گوناگون و در مطابقت با آرمانهای بشر دوستانه در سراسر جهان و در جهت دفاع از حقوق بشر در ایران فعالیت میکنند. بدیهی است اگر این گروهها با حفظ مرامنامه و دیدگاههای خود، در یک فضای دموکراتیک پیرامون "اتحادیه ای" گرد آیند، نه تنها افزایش توانایی آنها آنان دو چندان میگردد بلکه این اتحاد باعث مرتفع شدن بسیاری از نارسائیهایی نیز میشود.

کمیته دفاع از حقوق بشر در ایران بدین منظور پیش قدم شده است که مقدمات اولیه تشکیل یک اتحادیه (کنفدراسیون) را با کمک شما فراهم آورد. به باور اعضاء کمیته، فتح قله اتحاد و تشکیل کنفدراسیون دفاع از حقوق بشر از برداشتن اولین گام آغاز میگردد. بنظر کمیته گامهای اولیه این کار بزرگ بقرار زیر است.

- ۱- طرح تشکیل کنفدراسیون دفاع از حقوق بشر در ایران و یاری خواستن از شما به عنوان یک تشکل فعال در دفاع از حقوق بشر در ایران،
- ۲- تماس با کلیه سازمانها، انجمنها، کانونها، کمیته های دفاع از حقوق بشر جهت رایزنی و مشورت در چگونگی تشکیل کنفدراسیون،
- ۳- برنامه ریزی و رایزنی در تهیه مرامنامه و اساسنامه کنفدراسیون،
- ۴- پذیرفتن مسئولیتهای اجرایی تعیین شده از طرف اعضاء کنفدراسیون،
- ۵- ایجاد سایت مستقل کنفدراسیون دفاع از حقوق بشر در ایران،
- ۶- انتشار نشریه کنفدراسیون،

بنابراین بدین وسیله از شما درخواست میشود که اگر با طرح ایجاد کنفدراسیون موافقت میفرمائید، اجازه دهید که برای شروع نام تشکل شما در لیست نوزده گانه موافقین تشکیل کنفدراسیون درج گردد، در غیراین صورت لطفا اعلام نمائید که نام تشکل شما از لیست مذکور (به سایت کمیته www.polpiran.com رجوع شود) حذف گردد. ۳ اسفند ۱۳۸۲

تحویل سال نو در پشت دیوارهای اوین

شنبه ۱ فروردین ۱۳۸۳

خانواده های زندانیان سیاسی و عقیدتی در ایران (تقی رحمانی - هدی صابر - ناصر زرافشان - ایرج جمشیدی - حشمت اله طبرزدی و هاشم آقاجری) پشت دیوارهای

اوین سال نو را آغاز کردند. آنها به این دلیل که همسرانشان نتوانستند در ایام عید در نزد خانواده های خود باشند پشت دیوارهای اوین را برای تحویل سال نو انتخاب کردند و از ساعتی قبل از تحویل سال در پشت دیوار اوین سفره هفت سین خود را بر روی زمین چیدند و در کنار عکسهای عزیزان خود و در کنار گلهای سپید و شمعهای روشن زیر دانه های برف تحویل سال را جشن گرفتند. در میان خانواده های زندانیان برخی از دوستان آنها و خانواده هایشان (قریب به ۷۰ نفر) هم حضور داشتند. در میان آنها آقای مهندس عزت الله سبحانی - هاله سبحانی - محمد بسته نگار - محمد ملکی و فریبرز رئیس دانا نیز جزو کسانی بودند که ترجیح داده بودند هنگام تحویل سال در کنار خانواده های دربند باشند.

پس از تحویل سال پس از دعای تحویل سال سرود ای ایران بارها توسط حضار خوانده شد و پس از روبوسی و تبریک و شادباش، گلها را به سمت دیوارهای بلند اوین پرتاب کردند و پس از آن به آرامی آن محل را ترک نمودند.

استقبال نوروز در گلزار خاوران

جمع زیادی از خانواده قتل عام شدگان سال ۶۷ صبح جمعه در گلزار خاوران جمع شدند تا آخرین روز سال را با عزیزانشان باشند.

بموجب گزارش ها، شمار اجتماع کنندگان امروز خاوران تا ۸۰۰ تن برآورد شده است. آنها بتدریج از ۷ و نیم

صبح در خاوران جمع شدند و مراسم شعرخوانی و سرود تا ساعت ۱۱ صبح ادامه یافت. در همین مراسم که چهره هایی نظیر محمد علی عمویی پرسابقه ترین زندانی سیاسی ایران (۳۷ سال زندان شاه و جمهوری اسلامی)، فریبرز رئیس دانا اقتصاد دان دگراندیش در کنار خانواده زندانیان اعدام شده حضور داشتند بیاد قربانیان زلزله بم نیز یک دقیقه سکوت اعلام شد. مادر ریاحی ها که هر سه

فرزند او در جریان قتل عام زندانیان سیاسی اعدام شدند، برخلاف تمام سال های گذشته، در جمعه آخر سال ۸۲ دیگر به خاوران نیامد. او امسال با چشمی خون و چشمی گریه برای همیشه خاموش شد. به همین دلیل، امروز در خاوران به یاد او نیز خانواده های سرودی خواندند و یادش را گرامی داشتند.

درگذشت مادر ابطی در دوی

مادر ابطی که سالیان درازی در فراق فرزندان خود بسر میبرد بعد از دیدار آنان در اواخر سال ۸۲، در دوی برای همیشه خاموش شد. مادر ابطی یکی از بیشمار مادران سال ۶۰ بود که با کوله باری از امید و آزادی به دیدار فرزندان زندانی خود در سه زندان مختلف رژیم میرفت. وجود او در آن سالهای سیاه همواره حدیث مقاومت و پیروزی بشمار میرفت.

فیلمی مستند درباره قتلهای سیاسی زنجیره ای در بخش مسابقه

«جشنواره فیلم حقوق بشر در پاریس»

ایران: مقاومت مردم زیر اختناق ۵۵ دقیقه ساخته: جمشید گلکمانی.

فیلم با قتلهای سیاسی زنجیره

ای پائیز ۱۳۷۷ شروع می شود. داریوش و پروانه فروهر، فعالهای سیاسی و دو نویسنده؛ محمد مختاری و محمد جعفر پوینده وحشیانه به قتل رسیدند. دوربین رویدادهای پس از قتلها را دنبال می کند. مردم دست به اعتراض وسیع می زنند. برای اولین بار وزارت اطلاعات و امنیت جمهوری اسلامی به دست داشتن مامورانش در قتلها اعتراف می کند. فیلم به شناخت شیوه حاکمیت سیاسی - اسلامی در ایران می پردازد و چگونگی سرکوب مخالفانش در گذشته را مرور می کند.

فیلمهای آرشیو در ایران اهمیت فاجعه را نشان می دهد. خانواده های قربانیان تلاش می کنند که قاتلان و کسانی که فتوای قتل را صادر کرده اند شناسائی و محاکمه شوند.

دوربین همراه پرستو فروهر به چند کشور اروپایی می رود. پرستو سعی دارد تا افکار عمومی را از روند پیگیری پرونده قتلها مطلع کند. دستگاه دولتی ایران تلاش دارد تا ردپای کسانی که فتوای قتل را داده اند به میان نیاید. خبر خودکشی سعید امامی، معاون سابق وزارت اطلاعات و امنیت، به عنوان مسئول اصلی قتلها پخش می شود. بقیه در صفحه ۳

مقامات خود را از محاکمه و پاسخگویی در برابر بازپرسان بین المللی مصون بدارد و برای توجیه این اقدام مدعی است که قوانین حکومتش بر پایه اسلام بنا شده است و رهبران آن به جز در برابر خدا و اسلام به هیچ فرد دیگری پاسخگو نخواهند بود، اما اکنون ایرانیان مقیم خارج کشور با جمع اوری و ارسال مدارک به دادگاه بین المللی جزائی، جنایات جمهوری اسلامی علیه بشریت و علیه حقوق بشر را افشا و به ثبت می رسانند.

گزارش گزارشگر ویژه حقوق بشر سازمان ملل متحد

گزارشگر ویژه حقوق بشر سازمان ملل متحد با انتشار گزارشی، ادعا کرد:

برخورد سازمان یافته در ایران از سوی جریانان تندرو، در حال ایجاد جوی از رعب و وحشت است. گزارش این

حقوقدان کنیایی که قرار است هفته آینده در نشست سالانه کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد ارائه شود بر اساس مأموریت وی در آبان ماه گذشته به ایران، تدوین شده است.

نه تنها اپوزیسیون خارج از حاکمیت در تنگنای بیشتر قرار می گیرد بلکه اپوزیسیون درون حاکمیت نیز از این پس حضور سازمان یافته ای به عنوان نمایندگان ملت در مبارزات خود نخواهد داشت، برای سازمان های بین المللی روشن شده است.

سی و پنجمین کنگره فدراسیون بین المللی جامعه های

حقوق بشر

سی و پنجمین کنگره فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر در روزهای سوّم تا ششم مارس ۲۰۰۴ در شهر کیتو پایتخت جمهوری اکوادور، با شرکت بیش از ۴۵۰ تن از مدافعان حقوق بشر به نمایندگی از ۱۴۰ سازمان حقوق بشری که در ۱۱۰ کشور فعالیت دارند، برگزار گردید. شیرین عبادی برنده جایزه صلح نوبل سال ۲۰۰۳ و رئیس کانون مدافعان حقوق بشر از جمله شرکت کنندگان در این کنگره بود. دو روز نخست کنگره اختصاص به سمیناری زیر عنوان «جهانروایی دموکراتیک» داشت و شرکت کنندگان در چهار گروه زیر عنوان: صلح و دموکراسی، امنیت و دموکراسی، رشد انسانی و دموکراسی و تنوع فرهنگی و دموکراسی به بحث و گفتگو پرداختند. در انتخابات هیأت مدیره

بقیه در صفحه ۵

دو سال بعد، سازمان قضایی نیروهای مسلح چند مامور وزارت اطلاعات و امنیت را پشت درهای بسته محاکمه می کند. خانواده های قربانیان دادگاه را تحریم می کنند.

ممانعت از برگزاری همایش گلسرخي

هیات نظارت دانشگاه زنجان، مجوز برنامه یادمان خسرو گلسرخي را لغو کرد. این برنامه که قرار بود «توسط کانون فرهنگی _ اجتماعی نسل سوم» روز دوشنبه گذشته برگزار شود، براساس

حکم هیات نظارت که یک ساعت قبل از برگزاری ابلاغ شد، انجام نگرفت.

ایران در دادگاه بین المللی لاهه

روز چهارم ماه مارس برابر با چهاردهم اسفند ماه اعلام شد که آقای توماس سرکیس از سوی رئیس دادگاه بین المللی جزائی لاهه در

پاسخ به مدارکی که در مورد جنایات رژیم جمهوری اسلامی علیه مردم ایران دریافت کرده است تصریح کرده که این مدارک در دادگاه مزبور به ثبت رسیده و در فرصت مناسب و بر اساس اولویتهای دادگاه بررسی خواهد شد. به گفته یک وکیل کانادایی در دادگاه لاهه این مدارک شامل ۵ نوار ویدیویی از سنگسار، قطع دست و پا، در آوردن چشم و اعمال شکنجه های غیر انسانی علیه زندانیان تحت عنوان قصاص است.

جمهوری اسلامی تلاش می کند سران و مقامات خود را از

محاکمه و پاسخگویی در برابر بازپرسان بین المللی مصون

بدارد

هدف دادگاه بین المللی لاهه اعمال حاکمیت قانون و تضمین مجازات دولتها و کسانی است که به جنایت علیه شهروندان خود دست میزنند. دادگاه مزبور در این راستا رهبران هر کشوری را که علیه شهروندانش جنایتی مرتکب می شوند به پای میز محاکمه می کشاند. تا کنون ۹۲ کشور از جمله ایران قوانین این دادگاه را پذیرفته اند ولی جمهوری اسلامی هنوز آن را به طور رسمی امضا نکرده است. این نهاد بین المللی مستقل از سازمان ملل عمل می کند و دارای ۱۸ قاضی است و ریاست آن را یک قاضی کانادایی بر عهده دارد. خانم سیمون ویل یک وزیر سابق فرانسه و فعال حقوق بشر در این کشور یکی از اعضای هیئت متولی دادگاه بین المللی جزائی لاهه است. جمهوری اسلامی تلاش می کند سران و

آخرین آمار خشونت علیه زنان در جهان

نیکی محبوب: در روز جهانی زن ۸ مارس، سازمان طرح منع خشونت علیه زنان در سازمان عفو بین الملل «Amnesty» آخرین گزارش خشونت علیه زنان را منتشر کرد. طبق این گزارش زنان ۷/۴۹ درصد از جمعیت جهان را تشکیل می دهند و براساس آمار منتشر شده در این سازمان خشونت علیه زنان به خشونت های خانوادگی (شامل هتاک، مضیقه مالی، منع از معاشرت با اقوام و نزدیکان) خشونت جنسی، جنگ و زنان، برخوردارهای آسیب رسان جسمی و روحی تقسیم می شود.

خشونت های خانوادگی

- یک میلیون نفر از زنان کل دنیا مورد سوء استفاده یا ضرب و جرح قرار می گیرند. ۷۰ درصد از این زنان توسط همسران خود به قتل می رسند.
- در کنیا بیش از یک زن در هر هفته توسط اقوام همسر به قتل می رسد.

- هر هفته پنج زن در زامبیا توسط اقوام نزدیک خود کشته می شوند.

- ۳۵ درصد زنان مصری پس از ازدواج توسط همسران مورد ضرب و جرح قرار می گیرند.

- در طول ۱۲ ماه سال ۲۰۰۲، ۱۷ درصد زنان زیر ۲۰ سال بولیوی خشونت و تنبیه بدنی را تجربه کرده اند.

- هر ۱۵ ثانیه یک زن در آمریکا مورد ضرب و جرح قرار می گیرد.

- ۵۰ درصد زنان بنگلادشی توسط اقوام خود به قتل می رسند.

- در نیوزلند ۲۰ درصد زنان مورد آزار قرار می گیرند.

- ۴۲ درصد زنان پاکستانی خشونت همسران را قبول کرده اند.

- در روسیه ۳۶ هزار زن مورد آزار واقع می شوند.

- هر پنج روز یک زن اسپانیایی توسط همسرش به قتل می رسد.

- در انگلیس هر هفته دو زن توسط همسران خود کشته می شوند.

خشونت جنسی

- ۱۴۷ زن در آفریقای جنوبی روزانه مورد تجاوز قرار می گیرند.

- هر ۹۰ ثانیه یک زن آمریکایی مورد خشونت جنسی واقع می شود.

- ۲۵ هزار زن فرانسوی در طول سال مورد سوء استفاده جنسی قرار گرفته اند.

- ۶/۳۵ درصد زنان ترک تجربه خشونت جنسی را دارند.

زنان و جنگ

- ۸۰ درصد پناهندگان دنیا را زنان و کودکان تشکیل می دهند.

- ۸۵ درصد از زنان سالانه قاچاق می شوند.

- در جمهوری دموکراتیک کنگو در طول جنگ ۵ هزار زن مورد تجاوز قرار گرفتند.

- در طول جنگ رواندا ۲۰ درصد زنان مورد سوء استفاده جنسی واقع شدند.

- ۹۴ درصد زنان سیرالئون تجربه برده داری جنسی در طول دوران جنگ را دارند.

- ۴۰۰ زن و دختر عراقی در طول جنگ و پس از آن مورد تجاوز واقع شدند.

- در طول جنگ های کامبوج ۲۵۰ هزار زن مجبور به ازدواج شدند.

- در جنگ بوسنی و هرزگوین بین ۲۰ تا ۵۰ هزار زن مورد سوء استفاده جنسی قرار گرفتند.

حرکات آسیب رسان

- ۸۲ میلیون دختر مابین سن ۱۰ تا ۱۷ سال در این سنین ازدواج اجباری می کنند.

- ۷۶ دختر نیجری فقیر پیش از سن ۱۸ سالگی مجبور به ازدواج هستند.

- ۴۵ زن ایرانی در سال گذشته توسط همسران خود در خوزستان به قتل رسیده اند.

براساس همین آمار بین ۲۰ تا ۷۰ درصد زنان هرگز سوء استفاده هایی که از آنان می شود را گزارش نمی دهند. ۴۷ درصد زنان مصری مشکلات و برخوردهای خشونت آمیز فیزیکی اعمال شده را به هیچ دستگاهی اعلام نمی کنند. در شیلی تنها ۳ درصد زنان مورد تجاوز واقع شده به طور تصادفی مراتب را به پلیس اعلام می کنند. در کشورهای مختلف چون استرالیا، آمریکا، بنگلادش، اتریش، ایرلند و انگلیس نیز بسیاری از زنان هیچ گاه خشونت ها را اعلام نخواهند کرد.

در همین حال در سال ۲۰۰۳، تنها ۴۵ کشور جهان قوانین حمایتی زنان را تصویب کرده اند. در بسیاری از کشورها هنوز هیچ قانون مناسبی برای حمایت از زنان طرح نشده و بسیاری از جرایمی که در خصوص زنان به وقوع می پیوندد، رسیدگی نمی شود. از جمله این خشونت ها که هنوز قانون خاصی برای آنها در نظر گرفته نشده قتل های ناموسی است که در پرو، بنگلادش، آرژانتین، اکوادور، مصر، گواتمالا، ایران، اسرائیل، عمان، سوریه، لبنان، ترکیه و ونزوئلا هر ساله اتفاق می افتد. در مورد قوانین

این حامیان حقوق بشر نیروهای امریکائی رامتهم می کنند که بهنگام شبیخون زدن ها و دستگیری ها از کشته شدن اشخاص بیطرف خودداری نمی کنند. بعنوان مثال از کشتن دهقانی گزارش می کنند که بهنگام دستگیری فرد دیگری به همراه دو فرزند وی صورت گرفته است. در حالیکه هر سه آنها را نیز پس از آن آزاد نموده اند. به مورد دیگری نیز ایراد گرفته شده که در دسامبر سال گذشته در ایالات غزنی و پکتیا بوقوع پیوسته و طی آن ۱۵ خردسال افغانی کشته شده اند.

قوای امریکائی این گزارش را رد کرده و معتقدند که نویسندگان آن شرایط ویژه افغانستان را در نظر نداشته اند. در باره کشته شدن افراد بیطرف در عملیات نظامی، سرهنگ دوم ارتش آمریکا، برای هیلفرتی Bryan Hilferty می گوید: "ما بی عیب نیستیم، اما بشدت می کوشیم تا نقص خویش را برطرف کنیم".

. تظاهر کنندگان خواستار آزادی زندانیان سیاسی و پایان دادن به وضعیت فوق العاده در آن کشور شدند.

سازمان عفو بین المللی:

شکنج و اعدام در زندانها توسط امریکائیان در عراق

بنا بر گزارش رادیو اطیش سازمان عفو بین المللی ایالات متحده آمریکا را متهم به نقض شدید حقوق بشر در عراق کرده است. پس از گذشت یکسال از آغاز جنگ و اشغال عراق، بنا بر اطلاع سازمان عفو بین الملل از لندن، افراد بسیاری تاکنون بخاطر خشونت افراطی سربازان امریکائی و توسط اسلحه کشته شده اند. افراد بسیاری در زندانهای این کشور شکنج و تعدادی نیز کشته شده اند. ادعای اولیه امریکائیان که وضع حقوق بشر را در عراق بهبود خواهند بخشید، به هیچ وجه تحقق نیافته است.

بقیه از صفحه ۳

جدید فدراسیون، آقای سیدکی کابا برای دومین بار به عنوان رئیس و دکتر عبدالکریم لاهیجی برای سوئین بار به عنوان نایب رئیس فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر انتخاب شدند. نکته حائز اهمیت اینستکه در این انتخابات از ۲۲ تن اعضای هیأت مدیره فدراسیون، ۱۴ تن از مبارزان حقوق بشر در قاره های آسیا و خاورمیانه، آفریقا و آمریکای لاتین انتخاب شدند.

همچنین در این کنگره عضویت ۲۸ سازمان دفاع از حقوق بشر و از جمله کانون مدافعان حقوق بشر به تصویب رسید. بدین ترتیب شمار اعضای فدراسیون بین المللی جامعه های حقوق بشر به ۱۴۴ واحد حقوق بشری در ۱۱۰ کشور افزایش یافت.

سوءاستفاده های جنسی علیه زنان تنها ۵۱ کشور برای این برخوردها قوانین کیفری در نظر گرفته اند. خشونت علیه زنان در بسیاری از موارد موجب ابتلای زنان به بیماری کشنده ایدز می شود. بر همین اساس ۲۰ میلیون از زنان در سال جاری مبتلا به این بیماری هستند.

هنوز برابری شغلی بین مردان و زنان وجود ندارد

در گزارش جدیدی که در آستانه روز جهانی زن، توسط سازمان بین المللی کار منتشر شده، آمده است: زنان به طور بی سابقه ای در حال وارد شدن به بازار کار جهانی هستند، اما هنوز ضریب بی کاری بالاتر و دست مزد پایین تری دارند. به نقل از سایت خبری «کانادا پست» از ژنو، این گزارش اشاره می کند که زنان، ۶۰ درصد نیروی کار ۵۵۰ جمعیت فقیر جهان را تشکیل می دهند.

تحلیل دیگری از این گزارش، از وضعیت زنان می گوید: زنان هنوز در رسیدن به شغل های مدیریتی ناتوان بوده اند.

تحلیل سازمان جهانی کار از اشتغال زنان نشان می دهد که امروزه زنان بیشتری نسبت به گذشته کار می کنند. بنا بر این گزارش، در سال ۲۰۰۳ میلادی، ۱/۸ میلیارد یا ۴۰ درصد جمعیت ۲/۸ میلیارد نفری کارگران جهان، زن بودند که افزایش ۲۰۰ میلیون نفری اشتغال زنان در ۱۰ سال گذشته را نشان می دهد. این گزارش تصریح می کند: هنوز رشد رو به انفجار اشتغال زنان با قدرت اجتماعی - اقتصادی آنان همراه نشده است؛ همچنین زن ها هنوز در اکثر مشاغل در ازای کار برابر با مردان، حقوق برابر دریافت نمی کنند.

برای قوای آمریکا جان افغانها به

حساب نمی آید.

کابل - سازمان مراقبت از حقوق بشر

- قوای امریکائی در افغانستان نسبت

به زیر پا گذاردن حقوق بشر بسختی

مورد ایراد قرار گرفته اند. سازمان مراقبت از حقوق بشر Human

Rights Watch از دستگیریهایی بی دلیل و اطلاعاتی در باره

بکاربردن شکنج در این رابطه اطلاع داده است. در یک گزارش

۵۰ صفحه ای از اطلاعات مطمئن و ایرادات مکرری که به این

سازمان رسیده است سخن میرود که مطابق آنها قوای امریکائی

زندانیان افغانی را کتک زده، زنجیر کرده و از خواب آنها

جلوگیری نموده اند.

عمالدین باقی

یک پژوهش آماری درباره زندانیان

در مسلک عارفان، محاسبه و مراقبه دو مقام از مقامات و مراتب سیر و سلوک است. یعنی انسان در سیره فردی خویش، هر روز به کارنامه

اعمال خویش بنگرد و معاصی را محاسبه نماید و مراقب کردارهای پسین خویش شود تا معاصی گذشته تکرار نگردد. اگر انسان‌ها خود مبادرت به محاسبه و مراقبه نمایند معنایش این نخواهد بود که چنین کاری صورت نخواهد گرفت بلکه این کار توسط دیگرانی که شاهد و ناظر اعمال ما هستند انجام می‌شود و بیان می‌گردد و محتمل است از جاده انصاف و اصلاح نیز خارج افتد اما هنگامی که از موضع امر به معروف و نهی از منکر باشد به سود انسان است و باید با اقبال او مواجه گردد. این تجربه و آموزه شخصی و فردی عرفان در حوزه‌ای وسیع‌تر نیز سودمند و کارآمد است. به‌طور کلی لازمه ارزیابی گذشته و نقد کردن به منظور تصحیح عملکرد آینده و مراقبت کردن و جلوگیری از تکرار اشتباهات، در احزاب، سازمان‌ها و دولت‌ها نیز محاسبه و مراقبه است. مراد مقصود از آن تضعیف و تخریب نیست و فقط تصحیح و اصلاح است.

یکی از وظایف مطبوعات و نهادهای مدنی و منتقدان اصلاحگر در جامعه نیز همین است که نقش محاسبه و مراقبه را هم برای خود و هم برای نهاد قدرت ایفا کنند و آنان را در بازنگری گذشته و پیشگیری از اشتباهات در آینده یاری دهند.

یکی از وجوه مهم عملکرد حکومت، رعایت حقوق بشر و حقوق شهروندان به‌ویژه در زمینه آزادی بیان و عقاید و نظرات و آزادی فعالیت سیاسی است. زندان صرفنظر از مباحثات جامعه‌شناسان درباره سودمندی یا زیانباری‌اش و اینکه در واقع موجب افزایش جرم یا کاهش آن می‌شود از نظر آنانکه زندان را سودمند می‌دانند نیز وسیله‌ای برای کنترل جرایم و بزهکاری‌های اجتماعی به شمار می‌آید اما اگر این وسیله برای کنترل افکار و عقاید و ابراز مخالفت‌ها و اعتراضات شهروندان درآید، حکومت را در دور باطلی می‌افکند که به فرسایش مشروعیت آن و سرانجام شکاف

عمیق ملت - دولت و ... می‌انجامد.

این در حالی است که امام علی به فرمانروایان خویش می‌گوید که شخصاً با مردم دیدار کنند و پاسداران را از خود دور سازند و اجازه دهند مردم بدون لکنت‌زبان سخن بگویند و اگر با تندی و خشونت زبانی با فرمانروا سخن گفتند، حتی در صورتی که این اعتراض و تندی ناوارد بود آنرا تحمل کنند. از اینرو زندان یکی از مهمترین ابزارهای آزمایش افراد و ارزیابی کارنامه حکومت است. اما برای انجام این مهم، پیش از هرچیز نیازمند داده‌هایی برای سنجش و ارزیابی هستیم در حالی که هنوز اطلاع و آمار روشنی از زندانیان سیاسی و عقیدتی نداریم. به گونه‌ای که خاتمی رئیس‌جمهور کشور در مصاحبه خویش درباره تعداد زندانیان سیاسی در کشوری که او رئیس‌جمهورش است به اظهارات یک خارجی استناد می‌کند و به نقل از لیگابو گزارشگر موضوعی کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل تعداد زندانیان سیاسی در ایران را ۲۶ تن ذکر می‌کند (۱) یادآوری می‌شود که زندانیان موردنظر لیگابو شامل زندانیان عقیدتی مانند بهائیان نیز می‌شود. گزارشگر قبلی حقوق بشر سازمان ملل که چند ماه پیش از لیگابو به ایران آمده بود دو تن از بهائیان را در فهرست زندانیان عقیدتی و سیاسی قرار داده و با اجازه قوه قضائیه ایران با آنان دیدار کرده بود و در گزارش به سازمان متبوعش نیز بدان اشاره کرد. به دلیل همین بی‌اطلاعی از آمار زندانیان است که مشاهده می‌کنیم برخی عوامل مطبوعاتی حامی جناح مسلط و صاحبان قدرت چنان از قلت زندانیان سیاسی می‌نویسند که گویی می‌توان حکم «النادر کالمعدوم» را نسبت به آن جاری کرد و شاید در نگاهی خیلی خوشبینانه، فقدان اطلاعات و آمار روشن و واقعی آنان را در مورد خویش به خطا افکنده است هرچند در عدم‌رعایت حقوق بشر انگشت و خروار یکی است و النادر کالمعدوم هم‌گناه به شمار می‌آید و در صورت خلع‌خلخال از پای یک دختر یهودی در جامعه اسلامی نیز به گفته امام علی اگر مسلمانی و امیری از اندوه بمیرد سزاوار است. به همین دلیل محاسبه دقیق لازم می‌آید و این کار را در جداول زیر (به ضمیمه رجوع کنید) فقط درخصوص زندانیان سیاسی و عقیدتی آغاز کرده‌ایم. این زندانیان دو دسته‌اند:

۱- زندانیانی که صرفاً به خاطر ابراز عقیده یا دیدگاه سیاسی خویش حتی اگر از نظر حکومت نادرست باشد زندانی شده‌اند و یا آنانکه

هر فردی حق زندگی، آزادی و امنیت شخصی دارد. ماده ۳ اعلامیه جهانی حقوق بشر

حکایتی که ربع قرن است درباره جرم سیاسی نیز وجود دارد و به صرف فقدان قانون جرم سیاسی، حقوق بسیاری از شهروندان در محاکمات، تضییع شده و اصل ۱۶۸ قانون اساسی را به اصلی لغو و بیهوده بدل ساخته‌اند. جرم مطبوعاتی نیز فقط در صورتی مصداق می‌یابد که یا به حقوق دیگران تجاوز شود و برای مثال به فردی افترا یا دروغ نسبت داده شود و متهم نتواند آن‌را اثبات نماید و یا اینکه در اثر عمل متهم وجدان عمومی جریحه‌دار شده باشد مانند اهانت به مقدسات مردم که تشخیص جرم بودن آن هم فقط با وجدان عمومی است و باید هیأت منصفه‌ای واقعی که نماینده همه اقشار جامعه بوده و معرف رأی وجدان عمومی باشد تشخیص جرم دهد و داوری هیأت منصفه دولتی فاقد ارزش است. در نظام حقوقی تمام کشورهای دموکراتیک نیز جرم سیاسی شامل اقدامات خشونت‌بار یا صاحبان قدرت است. اما این پندار که در جامعه ما اقدامات خشونت‌بار و اپوزیسیون مسلح را از نوع تروریسم محاربه قلمداد کرده و از شمول جرم سیاسی خارج می‌کنند و مصادیق جرم سیاسی را شامل افرادی می‌دانند که در حال حاضر به عنوان زندانی سیاسی - عقیدتی از نوع اول هستند یک خبط حقوقی فاحش است. این اشتباه در لایحه جرم سیاسی ارائه شده توسط اصلاح‌طلبان مجلس ششم نیز رخ داد. هر چند دلیل عمده‌اش این بود که با ارائه یک طرح حداقلی برای نخستین بار قانون جرم سیاسی را به تصویب رسانده و بهانه فقدان قانون، جرم سیاسی را از دست محاکم قضایی بستانند و در عمل مشاهده کردیم که حتی همین طرح حداقلی نمایندگان مجلس نیز با مخالفت شدید شورای نگهبان و حامیان آن مواجه گردید و حتی استفاده از روزنامه و رادیو و پوشیدن لباس زندان و... را جایزه دادن به مجرم قلمداد کردند و فاصله عمیق خود را با حقوق بشر و معیارهای حقوقی و اخلاقی نشان دادند.

واقعیت این است که مصادیق واقعی جرم سیاسی که مصداق اصل ۱۶۸ قانون اساسی می‌گردد، زندانیان دسته دوم هستند با فرض اینکه مراحل دادرسی آنان به صورت قانونی و عادلانه طی شده باشد.

در نظام‌های دموکراتیک جرم سیاسی به مفهوم ناظر بر دسته اول زندانیان مطلقاً وجود ندارد و هیچکس را نمی‌توان به خاطر عقاید و افکارش حتی اگر از دیدگاه حکومت یا جامعه نادرست باشد مجرم شناخت و زندانی کرد. نکته جالب توجه اینکه در کشور ما همواره برای حکومت، قداست و مصونیت قائل بوده و مصادیق جرم سیاسی را در میان شهروندان و ناقدان قدرت جست‌وجو می‌کنند و مسؤول تشخیص و یافتن جرم سیاسی هم حکومت است، اما در

در تجمعات و تظاهرات سیاسی شرکت کرده و بدون آسیب رساندن به اموال عمومی و حقوق دیگران فقط به اعتراض نسبت به حکومت پرداخته‌اند.

البته این نکته نیز جای بحث دارد که اگر ممنوعیت‌ها و فشارها به حدی بود که موجب طغیان و عصیان گردید و هیجان جمعی به صورت کنترل‌نشده‌ای به تخریب اموال عمومی انجامید آیا مقصر حکومت است یا معترضان به حکومت.

۲- زندانیانی که در ارتباط با گروه‌های اپوزیسیون مسلح و یا هواداری از آنها محکوم شده‌اند. همه این دسته از زندانیان الزاماً دست به اقدامات خشونت‌بار نزده‌اند و ممکن است برخی به دلیل ترور یا انفجار محکوم شده باشند اما عده دیگری هیچ اقدام عملی و خشونت‌بار انجام ن داده و فقط به خاطر ارتباط تشکیلاتی یا هواداری از این سازمان‌ها زندانی شده‌اند.

در کشور ما همواره برای حکومت، قداست و مصونیت قائل بوده و مصادیق جرم سیاسی را در میان شهروندان و ناقدان قدرت جست‌وجو می‌کنند و مسؤول تشخیص و یافتن جرم سیاسی هم حکومت است، اما در نظام حقوقی آمریکا، مصادیق جرم سیاسی را در میان حکومت و حاکمان جست‌وجو می‌کنند و مجازات آن را نیز محرومیت از خدمات سیاسی و تصدی مقامات حکومتی قرار می‌دهند.

جرم سیاسی:

نکته بسیار مهم در اینجا این است که هر دو دسته فوق زندانی سیاسی محسوب می‌شوند اما همه آنها مجرم سیاسی نیستند. جرم سیاسی مطلقاً دسته اول را در بر نمی‌گیرد زیرا آنها به صرف داشتن عقیده یا انتقاد و اعتراضی و ابراز آن زندانی شده‌اند و چون آزادی بیان و تجمعات مسالمت‌آمیز حق طبیعی و مسلم شهروندان است و آنان از این حق خویش استفاده کرده‌اند و فصل حاکمیت و حقوق ملت در قانون اساسی نیز آن را به رسمیت شناخته است، بنابراین نمی‌توان آنان را مصداق مجرم سیاسی دانست. آزادی بیان از جمله حقوق بنیادی است به گونه‌ای که حتی اگر در قوانین نیز به رسمیت شناخته نشود نمی‌توان به صرف نداشتن قانون آن را سلب کرد همچون حق خوراک و پوشاک که رعایت آن مشروط و موقوف به تصویب قانون نیست.

دیگر. در قوانین اساسی پاره‌ای از ایالات حتی ابهامات بیشتری از آنچه گفته شد گنجانیده شده و مطلب را تاریک‌تر کرده است. قانون اساسی ایالت ماساچوست چنین بیان کرده است «مأموران دولتی در صورت ارتکاب جرم و یا سوءاداره محکوم خواهند گردید» (فصل اول بندهای یازدهم و هشتم) در قانون اساسی ایالت ویرجینیا چنین مندرج است: «کلیه مأمورین دولتی که بر اثر سوءاداره و فساد و یا سایر جرایم ایالت را مواجه با خطر نمایند ممکن است از طرف مجلس نمایندگان مورد اتهام قرار گیرند». پاره‌ای قوانین اساسی دیگر در سایر ایالات حتی در این مورد جرایم خاصی را نام نبرده است.

بدین منظور که خواسته است بار مسؤولیت نامحدودی (به قانون اساسی ایالت ایلنوی و ماین و کنکتیکات و ژوژری مراجعه شد) را به دوش مأمورین دولت تحمیل نماید.

چیزی که قوانین آمریکا را در مورد محاکمات سیاسی به صورتی چنین موحش و خطرناک درآورده است در حقیقت ناشی از همان ظاهر ملایم و آرام قانون است.

چنان که قبلاً نیز بیان گردید انفصال از خدمت و معافیت از امور سیاسی در محاکمات سیاسی اروپا از مجازات‌های تبعی بود و حال آن که در آمریکا انفصال خدمت ذاتاً مجازات است. نتیجه‌ای که از این اختلاف حاصل می‌گردد آن است که در اروپا چون اختیارات وسیع و موحشی به محاکم سیاسی داده شده است و محاکم اغلب راه استعمال آن را نمی‌دانند، بیم دارند که مبدا مجازاتی اعمال نمایند که از جرم شدیدتر باشد، بدین جهت مجازاتی اعمال نمی‌کنند، ولی در آمریکا مجازات فقط برکنار کردن متهم از مقام است و این مجازاتی نیست که عواطف بشری را جریحه‌دار نماید. البته محکوم کردن یک مخالف سیاسی به اعدام و مرگ از نظر

بشریت چیزی جز یک قتل نفس وحشتناک نیست، ولی اعلام این که رقیب و مخالف سیاسی کفایت و لیاقت احراز مقام اشغالی را ندارد و با استناد به این نظریه اگر جان و آزادی متهم را محفوظ نگاه داشته و فقط از کار منفصل سازند، این امر در افکار عمومی یک مبارزه شرافتمندانه جلوه می‌نماید. این اختیار و رسیدگی که خیلی ساده جلوه می‌کند اثرات یکسانی برای مأمورینی که مشمول آن می‌شوند ندارد.

آنها که مرتکب خیانت‌های بزرگ می‌شوند چنین مجازات خفیفی را استقبال می‌کنند ولی برای مأموران بی‌تقصیر و عادی این مجازات جریمه سنگینی است که موقعیت آنان را از بین برده و ضمن لکه‌دار ساختن شرافت و حیثیت، آنان را به بیکاری ننگینی که مرگ بر آن ترجیح دارد محکوم می‌سازد.

نظام حقوقی آمریکا، مصادیق جرم سیاسی را در میان حکومت و حاکمان جست‌وجو می‌کند و مجازات آن را نیز محرومیت از خدمات سیاسی و تصدی مقامات حکومتی قرار می‌دهند. آلکسی دو توکویل در کتابی که به سال ۱۸۳۵ میلادی منتشر کرده است، گزارشی درباره جرم سیاسی در آمریکا ارائه می‌دهد. هر چند خلاصه شده گزارش او نیز برای این مقاله بلند است اما به لحاظ اهمیت موضوع ملال‌آور نیست: «برای کسی که در فکر برانداختن اساس قوانین است، محرومیت از خدمات سیاسی مجازاتی به حساب نمی‌آید. مقصود اصلی از پیش‌بینی محاکم سیاسی در آمریکا آن است که قدرت از کسی که درصدد سوءاستفاده از آن برآمده است سلب گردد و مانع از آن شود که چنین شخصی در آینده قدرت سیاسی احراز نماید به طوری که مشاهده می‌شود این یک تصمیم اداری است که با تشریفات یک رأی قضایی ابراز گردیده است.

در این مورد آمریکایی‌ها یک پدیده مخلوط و مرکبی به وجود آورده‌اند بدین معنی که برای انفصال و عزل از خدمت اداری کلیه تشریفات و تضمینات یک محاکمه سیاسی را قائل گردیده‌اند و از محاکمه سیاسی، شدت آن را سلب نموده‌اند... اولین نکته‌ای که باید در مورد محاکمات سیاسی آمریکا در نظر داشت آن است که در آمریکا محکمه‌ای که رسیدگی به جرم را به عهده دارد (مجلس سنا) و محکمه‌ای که جرم را اعلام می‌نماید، هر دو از عناصر واحدی تشکیل یافته و در تحت تأثیر نفوذهای واحدی قرار دارند. بدین معنی که اگر موج کینه‌جو و انتقام‌جویانه‌ای ایجاد گردد، تقریباً غیرقابل مقاومت است. گرچه به‌ظاهر قضات محاکم سیاسی آمریکا قادر نیستند مجازاتی به سنگینی و شدت اروپاییان اعمال نمایند ولی باید در نظر داشت که در عین حال احتمال برائت در مقابل محاکم آمریکایی کمتر است. اروپاییان با برقراری محاکمات سیاسی این نظر را داشتند که مقصرین را مجازات نمایند ولی مقصود آمریکایی‌ها از محاکمه سیاسی تنها سلب قدرت و اختیار از متهم بوده است. در آمریکا چون رسیدگی در محاکم سیاسی بیشتر جنبه پیشگیری دارد بدین جهت ضرورتی ندیده‌اند که قضات سیاسی رسیدگی را دنبال و مجازات متهم را به‌طور قطعی تعیین نمایند.

هیچ چیز وحشتناک‌تر از ابهامی که در قوانین آمریکا در فصل مربوط به تعریف جرایم سیاسی مشاهده می‌شود وجود ندارد. قانون اساسی ایالات متحده آمریکا در قسمت چهارم اصل یکم چنین بیان می‌کند «جرایمی که می‌تواند موجب محکومیت رئیس جمهور گردد عبارتند از خیانت‌های بزرگ، فساد یا جرایم و جنایات

بدین ترتیب محاکمه سیاسی در آمریکا نفوذ و تأثیری در جامعه دارد که به همان اندازه که ملایم و آرام به نظر می‌رسد دارای اثرات وسیع و دامنه‌داری است. محاکم سیاسی به طور مستقیم بر روی حکومت‌شوندگان اثر نمی‌گذارد. لکن حاکمیت اکثریت را بر دولت‌ها تثبیت می‌نماید.

اگر قدرت آن زیاد نیست استعمال آن راحت است و باید در نظر داشت که راحت‌تر از آن سوءاستفاده از آن است... به عقیده من آمریکایی‌ها با منع محاکم سیاسی از تعیین و اعمال مجازات بیشتر از آن که توانسته باشند سد ومانعی در مقابل استبداد و خودسری دولت‌ها ایجاد کنند، از نتایج استبداد احتمالی قوه مقننه جلوگیری کرده‌اند به‌طور کلی با در نظر گرفتن جمیع جهات و توجه به نظریاتی که درباره محاکم سیاسی در آمریکا وجود دارد و توجهی که از آن می‌شود، آیا نباید آن را سلاح خطرناکی در دست اکثریت تلقی نمود؟ به عقیده من نزدیک شدن دوران انحطاط جمهوری‌های آمریکایی را خیلی زود می‌توان تشخیص داد و آن هنگامی است که محاکمات سیاسی رو به ازدیاد گذارند». (دموکراسی در آمریکا، آلکسی دو توکویل، ترجمه: رحمت‌الله مقدم مراغه‌ای. خلاصه صفحات ۲۴۰ تا ۲۴۵) در قانون اساسی جمهوری اسلامی نیز مصادیق جرم سیاسی متوجه قدرتمندان است نه شهروندان اگر از مشکلات حقوقی و نظری و سیاسی و تناقضاتی که در برخی از اصول قانون اساسی است درگذریم، فصل سوم قانون اساسی درباره حقوق ملت دارای اصول مترقی است. اصل ۳۲ قانون اساسی درباره ممنوعیت بازداشت بیش از ۲۴ ساعت و تفهیم اتهام فوری با ذکر دلایل کتبی به متهم که به معنای این است که در صورت فقد دلایل کافی حق احضار و بازجویی متهم را ندارند و در پایان می‌گوید متخلف از این اصل مجازات می‌شود. اصل ۳۸ درباره ممنوعیت «هرگونه شکنجه برای گرفتن اقرار یا کسب اطلاع» و «فاقد ارزش بودن این نوع اقرار» است و واژه هرگونه شکنجه، شامل شکنجه فیزیکی، روانی، شکنجه سفید و هر روش از جمله زندانی کردن و سلول انفرادی برای بریدن متهم و اقرارگیری از اوست. در پایان اصل ۳۸ آمده است: «متخلف از این اصل طبق قانون مجازات می‌شود». بگذریم از اینکه دستگاه قضایی ایران تاکنون بسیاری از این متخلفان را مجازات نکرده و در مواردی مصونیت داده است اینها نمونه‌هایی از مصادیق جرم سیاسی قدرتمندان است.

در قانون اساسی آمریکا اصطلاحی به عنوان جرم سیاسی وجود ندارد زیرا هنگامی که آزادی بیان و انتقاد و تظاهرات علیه حکومت به رسمیت شناخته نشود در چنین کشوری جرم سیاسی

وجود نخواهد داشت اما آنچه به مفهوم جرم سیاسی درباره حکومتگران در آمریکا رایج گردید، استنباط شده از این عبارت قانون اساسی است که می‌گوید: «قدرت سیاسی باید مشروع باشد و از جانب مردم اعطا شود. استفاده از آن برای نقض حقوق بشر فرد یا افراد، غیرقانونی و نامشروع است. در بریتانیا جرم سیاسی به همین مفهوم است. در این کشور از نظر حقوقی: «جرم سیاسی عبارت است از استفاده از قدرت (اجتماعی، اخلاقی، اقتصادی یا فیزیکی) به صورت فردی یا نهادی برای بازتولید ساختارهای سلطه و سلطه‌گری که در پنج قالب عمده دیده می‌شود، نظام مردمسالاری، نژادگرایی، تعصبات ملی، انزواء استعمار طبقاتی، پیرستیزی». (جرم‌شناسی قوانین بریتانیا. TR Young) در مواردی هم که جرم سیاسی متوجه شهروندان باشد مربوط به بیان و انتقادات و اعتراضات سیاسی آنان نیست بلکه «جرم سیاسی در قانون کیفری جرمی است که از جانب حکومت و حاکمیت به عنوان تهدیدی علیه امنیت و موجودیت آن، مانند خیانت یا آشوبگری، یا مداخله در سازمان و رویه‌های دولت، مانند رشوه‌دهی به مقامات دولتی، اعلام شود. اینگونه جرایم متمایز از جرایم عمومی، از جمله قتل، حرق و سرقت است که باعث برهم خوردن آرامش عمومی می‌شود. تعریف جرم سیاسی در زمان‌ها و کشورهای مختلف متفاوت بوده است. به عنوان مثال در آمریکا هیچگاه خرابکاری به عنوان جرم سیاسی تعریف نشده در حالی که در اتحاد شوروی این کار مصداق جرم سیاسی شناخته می‌شد. در دوران مدرن به استثنای دولت‌های خودکامه و تک‌حزبی گرایش بیشتر بدان سمت است تا با مجرمان سیاسی، به غیر از مرتکبین به خیانت، با تساهل برخورد شود. در حکومت‌هایی نظیر آلمان از ۱۹۳۳ تا ۱۹۴۵، ایتالیا از ۱۹۲۲ تا ۱۹۴۵، اتحاد شوروی و دیگر کشورهای کمونیستی اعمال ضدانقلابی، تروریسم و جاسوسی جرم سیاسی شناخته می‌شد». (دائرة المعارف Encarta 2004)

در سالهای اخیر که مفهوم جرم سیاسی در آمریکا توسعه یافته است، فقط درباره اقدامات خشونت‌بار و استفاده از اسلحه علیه حکومت پذیرفته شده که همین امر نیز با مخالفت‌های وسیعی روبه‌رو گردیده است. در «قانون استثناء جرم سیاسی ایالات متحده» سه مورد ذکر شده است:

۱- هرگونه جرمی که متضمن استفاده از خشونت و اسلحه باشد و تهدید به ارتکاب جرم، توطئه و تلاش برای ارتکاب این جرایم را دربرگیرد.

۲- انتقال مسؤلیت تشخیص موارد استرداد مجرمین از دادگاه‌ها به

دولت.

۳- تقاضای استرداد مجرمین هر چند قوانین فدرال نقض نشده باشد. (نقل از مقاله Jerry Boyle در www.PetitionOnline.co) نکاتی چند درباره جداول سه گانه:

۱- دسته اول و دوم شامل کسانی است که اکنون در زندان به سر می‌برند و جدول سوم دربرگیرنده زندانیانی است که طی ۱۰ سال گذشته بازداشت یا محکوم شده و پس از آن از زندان آزاد گردیده‌اند. جدول اول و دوم به تنهایی نمی‌توانست بیانگر چگونگی رفتار با مخالفان و یا بیان آماری آن باشد. ۲- بدیهی است که داده‌های این جداول ناقص بوده و در صورت تکمیل شدن در آینده می‌تواند تصویر کامل‌تری از موضوع ارائه دهد. اکنون به مناسبت سالروز جهانی حقوق بشر لازم دیده شد آنچه فراهم آمده عرضه گردد و به این وسیله همکاری دیگران را برای اصلاح و تکمیل آن فراخواند.

۳- محتمل است طی چند ماهی که این جداول فراهم می‌آوردند

بیش از همه این جداول می‌تواند حکومتگران را متنبه سازد و نشان دهد که کارنامه اعمال آنها امروز یا فردا توسط این فرد یا آن فرد سرانجام ثبت و ضبط خواهد شد چنانکه این سنت تاریخ بوده است.

افرادی از زندان آزاد شده و یا افرادی زندانی شده باشند و اطلاع آن به نویسنده نرسیده باشد که در مراحل بعدی تصحیح خواهد شد و هیچگونه تعدی در درج نام آزادشدگان احتمالی در فهرست زندانیان موجود نیست.

۴- جداول سه گانه عمدتاً مربوط به کسانی است که طی ده سال گذشته زندانی شده‌اند. نگارنده دلایل خاصی دارد که میان دهه اول انقلاب و دهه دوم تمایز می‌نهد و از منظر جامعه‌شناختی و سیاسی نمی‌تواند تلقی یکسانی درباره وضعیت این دو دوره و زندانیان آن داشته باشد. بیان این تفاوت‌ها که خود موضوع مستقلی برای بحث است را به مقال دیگری می‌سپارم و خواننده ارجمند را از هرگونه پیشداوری درباره تحلیل نگارنده برحذر می‌دارم.

۵- داده‌های این جداول به شیوه‌های گوناگونی فراهم آمده‌اند. در مواردی با مراجعه به منابع مکتوب چون کتاب‌ها و نشریات و در

مواردی هم از طریق تماس مستقیم با زندانیان آزاد شده یا خانواده‌های زندانیان یا خود زندانی و چند مورد نیز به طریق مشاهده در مدتی که نگارنده خود در زندان به سر برده است این اطلاعات گرد آمده‌اند.

بخشی از آنها نیز با همکاری تعدادی از دوستان و ارائه لیست زندانیان آزاد شده همسو با آنان گرد آمده است. خانه‌های خالی جدول حاکی از آن است که اطلاعات مربوطه به دست نیامده‌اند اما در فرآیند تکمیل جداول برخی از این خانه‌ها نیز پر می‌شوند.

۶- فکت‌ها و داده‌های جداول می‌توانند مواد خام برای کارهای پژوهشی تاریخ‌نگاران یا حقوقدانان و جامعه‌شناسان و عالمان سیاست باشد و تهیه نمودارها و توصیف جداول و تجزیه و تحلیل آنها نتایج جذاب و ارزشمندی را در پی خواهد داشت و امید است پژوهشگران به پرداخت و تحلیل این جداول اهتمام ورزند. جمع‌بندی از ویژگی‌هایی چون سطح تحصیلات و سواد زندانیان سیاسی، تجرد و تأهل، نوع اتهام، تعلق گروهی و فکری و توزیع جغرافیایی آنها می‌تواند نشانه‌هایی از نقش طبقات اجتماعی و وزن گروه‌های سیاسی و فکری و همچنین موقعیت نارضایتی‌ها و مشکلات قومی را نشان دهد. نقش تأهل و تجرد یا مذهب را که «دورکیم» در تحلیل خودکشی مورد بحث قرار داده است با همان روش می‌توان در فعالیت‌های هزینه‌بر سیاسی مورد پژوهش قرار داد.

منحنی تکرار و توقف‌ناپذیری روند فعالیت‌های سیاسی در اثر زندان نیز حاکی از ناکارآمدی این ابزار در مهار و توقف مخالفان است و روش‌های دیگری همچون آزادی بیان به مثابه بهترین شیوه جلوگیری از انباشت تضادها و سازنده کردن نارضایتی‌ها را توصیه می‌کند.

مقایسه جدول زندانیان آزاد شده و افراد در بند نشان می‌دهد که سرانجام زندانیان آزاد می‌شوند و آنچه برای حکومت می‌ماند کارنامه‌ای سؤال‌برانگیز است و با منطق هزینه و فایده حکومت زیانمند است و هر زندانی روزی آزادی خویش را به کف خواهد آورد.

۷- نوع اتهامات و مجازات‌های مقرر شده و تفاوت مجازات‌ها و همچنین دلایل و مستندات آنها (که البته این قسمت اخیر یعنی مستندات در جداول یافت نمی‌شوند) نیز می‌تواند برای حقوقدانان سودمند باشد.

۷- (مکرر) بیش از همه این جداول می‌تواند حکومتگران را متنبه سازد و نشان دهد که کارنامه اعمال آنها امروز یا فردا توسط این

از نظر صنفی یا شغلی (شغل اول یا دوم)، روزنامه نگار ۱۹ نفر، استاد دانشگاه و معلم ۱۴ نفر، محقق و نویسنده ۳۲ نفر و روحانی ۷۱ نفر تعداد زندانیان سیاسی، مطبوعاتی، عقیدتی که در حال حاضر در زندان بسر می‌برند ۳۹ نفر و تعداد زندانیان متهم به ارتباط با سازمان‌ها یا اقدامات مسلحانه که در حال حاضر زندانی هستند در کردستان، کرمانشاه و تهران ۹۲ نفر است. حزب دموکرات کردستان ۵۱ نفر، آتش سرخ ۱۰ نفر، مجاهدین خلق ۹ نفر، کومله ۶ نفر، موحدین ۲ نفر، راپه رین ۲ نفر و مهدویت ۱ نفر. ۹- ممکن است یکجاآوری این آمار موجب واکنش در جناح مسلط حکومت شود اما بدیهی است که گزارش این آمار چیزی جز بیان توصیفی احکام صادره و اقدامات قضایی، بدون داوری و تحلیل نبوده و اگر هرگونه نتیجه‌ای بر آن مترتب باشد برعهده کسانی است که مبادرت به زندانی کردن افراد نموده‌اند و اگر این اقدامات و احکام صادره را عادلانه و قابل دفاع می‌دانند نباید از انتشار آن برافروخته شوند.

انتظار می‌رود این پژوهش با رویکردی مثبت‌نگر از سوی جناح مسلط مواجه شده و به بازنگری و ارزیابی کارنامه گذشته‌شان یاری رساند.

تجمع اعتراضی ۲۵ مارس ۲۰۰۴ در ژنو

صدای اعتراض خود به نقض گسترده، مستمر و برنامه‌ریزی شده حقوق بشر در ایران را به گوش جهانیان برسانیم هموطنان گرامی!

با توجه به آغاز کار کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد در ژنو، ما فعالین حقوق بشر ایرانی در اروپا و آمریکای شمالی، از شما دعوت می‌کنیم که در روز ۲۵ مارس ۲۰۰۴ با همیاری یکدیگر صدای اعتراض خود نسبت به نقض گسترده، مستمر و برنامه‌ریزی شده حقوق بشر در ایران را به گوش تصمیم‌گیرندگان حاضر در کمیسیون و جهانیان رسانده و موارد زیر را از کمیسیون حقوق بشر در خواست کنیم:

۱. محکومیت نقض گسترده، مستمر و برنامه‌ریزی شده حقوق بشر در ایران توسط رژیم جمهوری اسلامی ایران.
۲. ایجاد نظارت دائمی توسط گزارشگر ویژه سازمان ملل.

مکان: ۱۲۱۱ Palais des Nations Genève ۱۰ Suisse

زمان: ۲۵ مارس ۲۰۰۴ ساعت ۱۴ الی ۱۸

فرد یا آن فرد سرانجام ثبت و ضبط خواهد شد چنانکه این سنت تاریخ بوده است.

بنابراین حاکمان می‌توانند از این قبیل نوشته‌ها به مثابه یاری به انجام محاسبه و مراقبه خویش بنگرند و بدبینی و اتهام‌زنی را از خویش بتاراندند و گامی برای گشایش مشکل بردارند، زندانیان سیاسی و عقیدتی را آزاد کنند و آنان که مرتکب جرم خشونت‌بار شده‌اند با رعایت کامل قوانین و مقررات در دادگاهی صالح و عادلانه با حضور هیأت منصفه و علنی محاکمه کنند و مجازاتی متناسب با جرم ارتكابی در نظر گرفته و چون در قدرت هستند اصل را بر مدارا، گذشت و رأفت قرار دهند. جامعه پویا، آزاد و عادلانه و حکومت عادلانه و موفق آن است که زندانی سیاسی و عقیدتی از میان شهروندان و منتقدان و ناراضیان نداشته باشد و مجرمان سیاسی آن قدرتمندانی باشند که به حقوق مردم تجاوز کرده‌اند.

تعداد (ی) از) زندانیان متهم به ارتباط با سازمان‌ها یا اقدامات مسلحانه که در حال حاضر زندانی هستند در کردستان، کرمانشاه و تهران ۹۲ نفر است. حزب دموکرات کردستان ۵۱ نفر، آتش سرخ ۱۰ نفر، مجاهدین خلق ۹ نفر، کومله ۶ نفر، موحدین ۲ نفر، راپه رین ۲ نفر و مهدویت ۱ نفر.

۸- توزیع فراوانی زندانیان آزاد شده برحسب تعلق گروهی و جنسیتی به‌طور خلاصه شده بدین شرح است: افرادی که به نحوی در ارتباط با آیت‌الله منتظری بوده و به اتهام تبلیغ با ارتباط با وی زندانی شده‌اند ۱۶۲ نفر، نیروهای ملی-مذهبی ۱۸ نفر که یک تن از آنها دبیرکل جنبش مسلمانان مبارز(حبیب‌الله پیمان) است. افراد مرتبط با نهضت آزادی، ۲۸ نفر، جبهه دموکراتیک ایران ۱۴ نفر، دفتر تحکیم وحدت ۵ نفر، جبهه مشارکت ۲ نفر که یک تن میان تحکیم و مشارکت مشترک است. کانون نشر حقایق اسلامی ۵ نفر، اخوان المسلمین ۶ نفر، کانون نویسندگان ۲ نفر، جبهه متحد دانشجویی ۸ نفر و اتحادیه ملی دانشجویان ۳ نفر و بسیاری از افراد نیز منفرد بوده‌اند.

۱۶ نفر از آنها زن و بقیه مرد هستند.

خشونت و سرکوب گوسفندان را مرعوب کرده، خفقان سیاسی راه می‌اندازد و آزادی بیع گوسفندان را سلب می‌نماید!

بزها معمولاً تعدادی بزغاله هم دارند و این «بز» زاده‌ها (!) که معمولاً در سایه پدران خود حرکت می‌کنند چمن‌ها و علف‌های مرغوب صحرا را تصاحب کرده و قسمت‌ها مرغوب زمین و امکانات طبیعی و خدادی را غارت می‌نمایند!

در گذشته برنامه وسیعی برای «بز» زدایی از کشور وجود داشت و قرار بود نسل «بز» در کشور برانداخته شود اما متأسفانه به این وعده‌ها و برنامه‌ها عمل نشده و حالیه «بز»‌ها در اکثر نقاط کشور دیده می‌شوند. جا دارد مسئولین امر برای احیای جامعه گوسفندی و پیشرفت و توسعه مراتع و حشم‌داری و رفاه جامعه احشام، پنجه تیز این «بز»‌های زبان نفهم سیری ناپذیر را از سر گوسفندان کوتاه نمایند. در حال حاضر در بسیاری از کشورهای جهان به «بز» به عنوان یک جانور مزاحم نگاه می‌کنند و «بز»‌ها فقط در کشورهای عربی و گرم و سوزان و بعضی ممالک آفریقایی، آن‌هم در صحاری گرم و بی‌آب و علف وجود دارند.

اکنون که مضرات «بز» و بززاده‌ها (بزغاله) بر همگان روشن شده است جا دارد گوسفندان محترم و حشم‌داران و مرتع‌داران عزیز اپوزیسیون فعالی برای مبارزه قاطع با بزها تاسیس و پنجه «بز»‌ها را از این آب و خاک کوتاه کنند!

اکنون که مضرات «بز» و بززاده‌ها (بزغاله) بر همگان روشن شده است جا دارد گوسفندان محترم و حشم‌داران و مرتع‌داران عزیز اپوزیسیون فعالی برای مبارزه قاطع با بزها تاسیس و پنجه «بز»‌ها را از این آب و خاک کوتاه کنند!

به هر حال به نظر می‌رسد بخش اعظم بدبختی ما ناشی از «بز» بیاری باشد و خدا لعنت کند کسی را که پای «بز» را به این مملکت باز کرد!

بدون شرح

چرا نشریه «طبرستان» توقیف شد؟

«بززاده» ولی فقیه سعید مرتضوی به خاطر درج مقاله زیر «طبرستان» را توقیف کرد

چقدر «بز» در مملکت زیاد شده است!

با آن که کارشناسان کشاورزی و سازمان مراتع و متخصصان حفظ و احیای مراتع بارها و بارها وجود «بز» را خطر بزرگی برای مراتع و آب و خاک کشور دانسته‌اند، معهذاً مشاهده می‌شود هر روز به تعداد «بز»‌های کشور اضافه می‌گردد و حتی «بز»‌گر هم در میان این همه «بز» دیده می‌شود!

«بز»‌ها که علامت مشخصه آن‌ها ریش بلندشان است و این ریش بلند آن‌ها را در میان گله گوسفندان متمایز می‌سازد.

۱. دارای پنجه‌های تیزی هستند و با پنجه‌های تیز خود بر روی منابع با ارزش دست اندازی (۱) می‌کنند!
- آن‌ها روی دو پای عقب خود می‌ایستند و به تنه درختان پنجه می‌کشند و باعث نابودی درختان می‌شوند. (سرشاخه‌های درختان را هم می‌خورند و باعث خشک شدن درخت می‌شوند!)
۲. با پنجه‌های تیز خود پای ریشه‌های درختان و گیاهان را شخم می‌زنند و باعث تخریب خاک می‌شوند.
- گیاهان خوردروی مراتع را از ریشه می‌کنند و از بیخ و بن می‌خورند و به این ترتیب هر جا که «بز» چرا کند پس از مدتی عاری از هر نوع گیاه و رستنی می‌گردد.

بز حیوان ناسازگاری است و مرتباً در میان گله گوسفندان به دنبال قدرت طلبی و خودنمایی و زیر پا گذاشتن حقوق گله گوسفندان می‌باشد و در این رهگذر بعضاً با استفاده از «رانت» شاخ خود (!) به چشم و چار گوسفندان بینوا می‌کوبد و با اعمال خشونت و سرکوب گوسفندان را مرعوب کرده، خفقان سیاسی راه می‌اندازد و آزادی بیع گوسفندان را سلب می‌نماید!

۳. بز حیوان ناسازگاری است و مرتباً در میان گله گوسفندان به دنبال قدرت طلبی و خودنمایی و زیر پا گذاشتن حقوق گله گوسفندان می‌باشد و در این رهگذر بعضاً با استفاده از «رانت» شاخ خود (!) به چشم و چار گوسفندان بینوا می‌کوبد و با اعمال

استناد اصل ۱۱۳ قانون اساسی مسوول اجرای قانون اساسی شخص رئیس جمهور است.

این بیانیه قوه قضاییه و شورای نگهبان را به نقض مکرر قانون اساسی متهم کرده و آورده است: رئیس جمهور کوچکترین قدمی در این راه برنداشت، از جمله در قبال بازداشت آقایان رحمانی، علیجانی و صابر توسط مراجع غیر صالح و غیرقانونی سکوت کرد. صادر کنندگان بیانیه از دولت به خاطر برگزاری انتخاباتی که آن را در ۲۵ ساله‌ی اخیر بی سابقه خوانده‌اند، انتقاد کرده و گفته‌اند: دولت با آن که اعمال شورای نگهبان را غیرقانونی و سیاسی و "عدم احراز صلاحیت"ها را خلاف اصول می‌دانست، معهذ این انتخابات را اجرا کرد.

این کانون با اعلام این که «انتخابات در صورتی صحیح است که آزادانه، سالم، منصفانه، مستقیم و رقابتی باشد، انتخابات مجلس هفتم را واجد هیچکدام از صفات فوق ندانسته و ادعا کرده است» برگزاری انتخابات به دست دولت اصلاحات و سکوت و مدارای ریاست جمهوری در قبال قانون شکنان، از مصادیق بارز نقض آشکار قانون و حقوق مردم تلقی گردیده، ضمن آن که وجود و ادامه‌ی نظارت استصوابی نقض فاحش قانون اساسی و اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر و حقوق شهروندی است».

رئیس‌جمهور کوچکترین قدمی در این راه برنداشت، از جمله در قبال بازداشت آقایان رحمانی، علیجانی و صابر توسط مراجع غیر صالح و غیرقانونی سکوت کرد.

این کانون در عین حال عملکرد دولت در قبال آن چه که آن را شناسایی عوامل خودسر در قتل زهرا کاظمی» خوانده، مثبت ارزیابی کرده و در ادامه‌ی این گزارش آورده است: «در سال ۸۲ در موارد بسیاری دولت با هر گونه تحصن و راهپیمایی مخالفت نموده، علیرغم مشروعیت هر گونه راهپیمایی به استناد اصل ۲۷ قانون اساسی و تکلیف دولت به حراست از راهپیمایان و متحصنین، دولت با عموم این تقاضاها مخالفت ورزیده و در موارد محدود تجویز آن، قادر به تامین امنیت متقاضیان نبوده تا جایی که عوامل متجاسر خودسر، با حمله و ایراد ضرب و جرح به گردآورندگان باز هم فاجعه آفریده و علیرغم ارتکاب صدها جرم مشهود، هیچکدام مورد تعقیب جدی قرار نگرفتند». کانون مدافعان حقوق بشر در ارزیابی عملکرد «قوه‌ی قضاییه» در سال ۸۲ دستگاه قضایی را در موارد متعددی متهم به نقض قانون

کانون مدافعان حقوق بشر ایران راجع به وضعیت حقوق بشر در سال ۸۲ و انتخابات کانون وکلای دادگستری مرکز دو گزارش جداگانه منتشر کرد. به گزارش خبرنگاران، کانون مدافعان حقوق بشر، در ارزیابی «وضع حقوق بشر در ایران طی سال ۸۲» در بخش اول گزارش خود با غیرقانونی خواندن برخی اقدامات مجمع تشخیص و شورای نگهبان آورده است: گرچه قوه‌ی مقننه با اتخاذ سیاستی صحیح توانست از تصویب قانون توسط مجمع تشخیص مصلحت جلوگیری نماید و نیز مصوبات اصولی و اساسی در راستای آزادی‌های فردی و جلوگیری از محاکمات غیرقانونی و تعریف جرم سیاسی و هیات منصفه و ... به تصویب رساند، اما به لحاظ مشکلات ساختاری قانون اساسی و برداشته‌های غیراصولی شورای نگهبان از قانون اساسی، عموم این مصوبات با ایراداتی - که در این گزارش غیرقانونی و غیراصولی خوانده شده - از سوی شورای نگهبان روبرو و عملاً به بوته‌ی فراموشی سپرده شد، تا جایی که قدرت و حقوق تقنینی از مجلس ششم عملاً سلب شد. در بخش دیگری از این گزارش با اشاره به مصوبه‌ی مجلس در خصوص قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح در اواخر سال ۸۲ و موافقت فوری شورای نگهبان با آن، آمده است: «این قانون مغایرات آشکار با اصول قانون اساسی از جمله اصول ۱۹ و ۲۰ و ۱۵۹ و ۱۷۲ داشته و قطعاً مشکلات زیادی برای مردم به وجود خواهد آورد» کانون مدافعان حقوق بشر، نقطه قوت مجلس ششم در سال ۸۲ را رسیدگی به دور از تفکرات سیاسی و جناحی به کلیه شکایت‌های مطروحه در کمیسیون اصل ۹۰ مجلس ششم شورای اسلامی دانسته و آن را در راستای احیای آزادی‌های فردی و تعمیق و نهادینه کردن دموکراسی و قانون و مقابله با نهادهای خودسر فراقانونی، در خور احترام و سپاس برشمرده است. این کانون در ادامه‌ی این گزارش با نقد عملکرد «قوه‌ی مجریه» در سال جاری آورده است: این قوه در سال ۸۲ نتوانست یا بعضاً نخواست به وظایف قانونی خود جامه عمل بپوشاند، با آن که به

دیرپای مدنی، راه کمال را پیموده و نقش شایسته خود را در تعمیق و گسترش دفاع از اصول بنیادین آزادی ایفاء و در مسیر پیمایش آن به کل جامعه تلاش کنند.

کانون مدافعان حقوق بشر ضمن تبریک انتخابات مردمسالارانه مزبور به جامعه و کلای دادگستری ایران معتقد است که :
اولا: رد صلاحیت چهره‌های موجه و شناخته شده‌ای از قبیل سید محمدعلی دادخواه و دکتر هادی اسماعیل‌زاده می‌تواند میمنت و مبارکی چنین انتخاباتی را مورد تردید قرار دهد و بر آن است که ورود دادگاه انتظامی قضات به بررسی صلاحیت داوطلبان عضویت هیات‌های مدیره کانون‌های وکلای دادگستری مرکز بتواند در مورد تخصیص این صلاحیت به نهادی برآمده از آرا خود وکلای دادگستری عمل کرده.

ثانیا: نظر به استقلال کانون وکلای دادگستری به موجب قوانین موضوعه جاری، با تمسک به راهکارهای قانونی موجبات لغو ماده ۱۸۷ قانون پنج ساله توسعه سوم برآمده و موجبات استقلال واقعی کانون را فراهم کنند.

ثالثا: تصویب تبصره یک ماده ۴ قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری مصوب ۷۶/۱/۱۷ از مصادیق بارز نقض اصل نهم قانون اساسی و مقررات و معاهدات بین‌المللی بوده، امید است هیات مدیره محترم در جهت حذف و الغاء تبصره مذکور اقدام عاجل مبدول فرمایند.

کرده و مدعی شده است»؛ با آن که احیای دادرها فی حد ذاته، عمل مثبتی تلقی می‌شود اما در نهادی که در تعقیب متهمان حقوق انسانی در مواردی عدیده مورد شناسایی قرار نمی‌گیرد و اصول مهم قانون اساسی و حقوق بشر از جمله اصل تساوی حقوق، مصونیت از حیثیت، جان و مال و حقوق و مسکن و شغل اشخاص از تعرض، اصل ممنوعیت تفتیش عقاید، آزادی مطبوعات، آزادی بیان، ممنوعیت تجسس و استراق سمع، مشروعیت احزاب و راهپیمایی‌ها، رعایت حقوق متهم، حق انتخاب آزادانه وکیل، اصل قانونی بودن جرم و مجازات، اصل برائت، ممنوعیت شکنجه، ممنوعیت هتک حرمت فرد دستگیر شده، اصل ممنوعیت قیاس در جزئیات و تفسیر به نفع متهم، ممنوعیت تفسیر موسع در جزئیات، رعایت اصل ۱۶۶ قانون اساسی مبنی بر صدور احکام مستدل و مستند به مواد قانونی، انجام محاکمات قانونی مطابق با اصول ۱۵۹ و ۱۶۸ و ۱۷۲ قانون اساسی و بسیاری از اصول دیگر و مواد ۲ و ۳ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۹ و ۲۰ اعلامیه جهانی حقوق بشر عملا رعایت نشده است و در تعقیب و احضار متهمان حتی در جرایم عادی، موازین قانونی از احضار تا محاکمه و مجازات عموما رعایت نمی‌شود، اعاده‌ی دادرها نمی‌تواند به تنهایی اقدامی مثبت تلقی شود.

برگزاری انتخابات به دست دولت اصلاحات و سکوت و مدارای ریاست جمهوری در قبال قانون‌شکنان، از مصادیق بارز نقض آشکار قانون و حقوق مردم تلقی گردیده، ضمن آن که وجود و ادامه‌ی نظارت استصوابی نقض فاحش قانون اساسی و اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر و حقوق شهروندی است.

این حقوقدانان هم‌چنین در بیانیه‌ی دیگر خود راجع به «انتخابات اخیر هیات مدیره‌ی کانون وکلا» عنوان کردند :
«انتخابات اعضای هیات مدیره کانون وکلای دادگستری مرکز در وضعیتی برگزار شد که داوطلبان آزادانه و به گونه‌ای دموکراتیک با یکدیگر به رقابت پرداختند و با بیان نقطه نظرات خود در مورد اساسی‌ترین مسائل صنفی مبتلابه جامعه‌ی وکالت، درصد تحصیل آراء وکلاء برآمدند. امید است که این نهاد

آدرس تعدادی از سازمانهای حقوق بشر در سراسر جهان

۱- انجمن مدافع حقوق اقوام تحت ستم

Society for Threatened Peoples
www.gfbv.de

۲- جامعه بین‌المللی برای حقوق بشر

Internationale Gemeinschaft für Menschenrechte
www.igfm.de

۳- سازمان پاسداران حقوق بشر

Human Right Server
www.humanrights.de

۴- سازمان خبرنگاران بدون مرز

Reporters without borders
www.rsf.org

۵- سازمان دیده بان حقوق بشر

Human Rights Watch
www.hrw.org

۶- سازمان سرزمین زنان

Terre-des-femmes
www.terre-des-femmes.de

۷- سازمان عفو بین‌الملل

Amnesty International
www.amnesty.org

۸- سازمان ملل متحد

United Nations
www.nu.org

۹- منابع پژوهشی درباره حقوق انسانی زنان

Women's Human Rights Recources
www.law-lib.utoronto.ca

ترجمه: ن. نوریزاده

E/CN.4/2004/62/ADD.2

۱۲ ژانویه ۲۰۰۴ (۱۲ دیمه ۱۳۸۲)

شستمین نشست کمیسیون حقوق بشر

قسمت اول

ماموریت در جمهوری اسلامی ایران

گزارش آمبسی لیگابو گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد

در مورد

حق آزادی عقیده و بیان در ایران

خلاصه:

گزارش حاضر پیرو مصوبه ۲۰۰۲/۴۸ کمیسیون حقوق بشر تهیه شده است. این گزارش تحقیق و تهیه اطلاعاتی در مورد وضعیت حق آزادی عقیده و بیان میباشد که قبلا و در خلال دیدار گزارشگر ویژه از جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۴ تا ۱۰ نوامبر ۲۰۰۳ (آبان ۱۳۸۱) و از طریق کارکنان رسمی، افراد، سازمانهای غیر دولتی و همچنین گزارشهای سازمان ملل فراهم گردیده است. گزارشگر ویژه بیان میدارد که خواست اصلاحات در میان جامعه مدنی، اعضاء مجلس، و افراد در بالاترین سطح حکومتی وجود دارد. بنابر این او تشخیص داده است که بیشتر گفتگوهایش را در جهت بهبود بخشیدن و حمایت از حقوق بشر بویژه حق آزادی عقیده و بیان که بمثابة گامهای اولیه و ضروری برای اصلاحات بشمار میرود تنظیم کند. بدین ترتیب گزارشگر ویژه تصدیق مینماید که دولت و مجلس در سطح قانونگذاری کوشش میکنند که وضعیت حفظ حقوق بشر و آزادیهای اساسی در چهارچوب قانون بهتر شود.

گزارشگر ویژه اظهار میدارد یک مانع بزرگ در راه اصلاحات وجود دارد که نتیجه اش انسداد روند صحیح قضائی، مجلس و دولت میباشد. این انسداد و مانع بوسیله نهادهای غیر انتخابی (انتصابی) و ارگانهایی که پاسخگوی مردم نیستند بوجود میآید و کنترل میگردد. بنابر نظر گزارشگر ویژه این نهادهای غیر انتخابی

و ارگانهای وابسته به آنها از اصلاحات در سطح قانون گذاری جلوگیری می کنند و اختلال در کار نهادهای قانونی بوجود می آورند.

تا آنجائیکه به قانون ارتباط دارد، گزارشگر ویژه بر این باور است که بیشتر محدودیتهایی که در قانون مطبوعات و قانون کیفری وجود دارد، با محدودیتهای مجازی که در ماده ۱۹ بند سوم کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی بیان شده است، منافات دارد. (ماده نوزدهم کنوانسیون: ۱- هر کس حق دارد که نظرات خود را بدون دخالت و مانع دیگران بیان دارد. ۲- هر کس حق آزادی بیان دارد و این حق شامل آزادی پژوهش، مبادله اطلاعات و هر نوع عقیده ای، بدون توجه به چگونگی ارائه آن خواه بصورت زبانی یا نوشتاری یا چاپی یا در شکل هنری باشد و خواه بهر وسیله ای دیگر که فرد انتخاب می کند. ۳- اعمال حقوق ارائه شده در بند ۲ این ماده که همراه با وظائف ویژه و مسئولیت ها می باشد. ممکن است تابع محدودیتهایی معین قرار گیرد. این محدودیتها فقط باید بنابر ضرورتهای ذیل و بوسیله قانون انجام شود. الف: برای احترام و رعایت حقوق و حیثیت دیگران ب: برای حفظ امنیت ملی یا نظم و سلامت و اخلاق عمومی - مترجم)

این منافات و عدم تطابق، یک، بخاطر این است که محدودیتهای ارائه شده (در قانون مطبوعات و قوانین کیفری) از حد قابل قبول این ماده (۱۹ بند ۳) فراتر رفته است و دوم اینکه در بیشتر زمینه ها این محدودیتها فاقد هر گونه معیار و تعریف روشنی است و به همین علت هر قاضی می تواند بوسیله سلیقه خود در اجرای آن مواد تعبیرهای خودسرانه نماید.

بازداشتهای انفرادی یک نوع از

مجازات ظالمانه، غیر انسانی و شکنجه

محسوب میشود

بنابراین گزارشگر ویژه اصرار دارد که اولیاء امور این قوانین را در جهت مطابقت با موازین حقوق بین المللی بشر و معیارهای شناخته شده در ارتباط با آزادی بیان و عقیده، تجدید نظر کنند. همچنین گزارشگر ویژه پیشنهاد می کند که تعاریف روشنی از مواد قانونی که این حقوق را محدود میسازند، در مطابقت با ماده ۱۹ بند ۳ کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، صورت گیرد. بنظر گزارشگر ویژه، خواسته های مدنی مستلزم آن است که موارد سوء استفاده و نقض حق آزادی عقیده بیان، مطابق ماده ۱۹ بند ۱ و ۲ کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی تعریف گردد.

با توجه به اجرای دقیق حق آزادی عقیده و بیان، گزارشگر ویژه اظهار می دارد، یک احساس عمومی که از وخیم تر شدن وضعیت آزادی عقیده و بیان در چند سال گذشته حکایت میکند، در میان مردم وجود دارد. این احساس به این دلیل است که تعداد بسیاری از مطبوعات توقیف شده است و دستگیری، محکومیت و پیگرد قضائی مردم بخاطر بیان صلح آمیز عقایدشان افزایش یافته است.

گزارشگر ویژه در موقعیتی قرار ندارد که نشان دهد آیا افزایش دستگیری افراد در نتیجه اعمال وضعیت سخت گیرانه اولیاء امور بویژه مسئولین قوه قضائیه است و یا این حقیقت که با به قدرت رسیدن اصلاح طلبان در دولت و مجلس، ترس و نگرانی مردم در انتقاد از وظائف مسئولین و نهادهای عمومی کمتر شده است.

گزارشگر ویژه تأکید می کند که سرکوب مداوم افرادی که به انتقاد از اولیاء امور، مسئولین سیاسی، نظریه های مذهبی و عملکرد نهادها می پردازند، توأم با سختگیری و محکومیت های شدید، باعث شده است که بیشتر روزنامه نگاران، روشنفکران، سیاستمداران، دانشجویان و بطور کلی مردم به خودسانسوری هدایت شوند و در نتیجه مانع آزادی بیان گردیده است.

گزارشگر ویژه، نمونه های متعددی را که در ارتباط با پیگرد قضائی و محکومیت فعالان مطبوعاتی و کسانی که ابراز عقیده مخالف کرده اند را مشخص کرده است. همچنین گزارشگر ویژه گزارش "گروه تحقیق در مورد بازداشت های خوسرانه" را که در مورد وضعیت زندانیان وجدان (عقیدتی) است را تأیید می نماید و اظهار می دارد که نه تنها حق آزادی و عقیده این افراد نقض شده است بلکه آنها حق استفاده از امکانات اولیه جهت برگزاری یک دادگاه عادلانه را هم نداشتند و به چندین برابر مجازات محکوم شده اند.

گزارشگر ویژه با توجه به بازداشت های طولانی مدت انفرادی (سلول) و بدون حق ارتباط داشتن، برای افراد مطبوعاتی و کسانی که ابراز عقیده مخالف کرده اند، مایل است مصوبه شماره ۲۰۰۳/۳۲ کمیسیون حقوق بشر را یادآور شود. بر طبق این مصوبه "کمیسیون به تمام دولتها تذکر داده است که بازداشت های انفرادی (سلول) و بدون حق ارتباط، یک نوع از مجازات ظالمانه، غیر انسانی و رفتاری تحقیر آمیز و شکنجه محسوب می شود و تأکید می کند که تمام دولتها آزادی، امنیت و حیثیت افراد را رعایت و تضمین نمایند".

گزارشگر ویژه بر اساس موارد ذکر شده، به اولیاء امور توصیه می کند که تمام زندانیان مطبوعاتی و کسانی که به جرم ابراز عقده مخالف محکوم شده اند را آزاد نمایند.

همچنین گزارشگر ویژه تأکید می کند که اولیاء امور در جهت لغو قانون مطبوعات و قوانین کیفری که درباره آزادی بیان و عقیده صلح آمیز افراد میباشد، تجدید نظر نمایند. بدین منظور گزارشگر ویژه تأکید می کند که شورای عالی توسعه قضائی مجازاتهای را که برای زندانیان مطبوعاتی و افرادی که ابراز عقیده مخالف کرده اند را در حد ممکن بررسی و تغییر دهد.

گزارشگر ویژه بیان می دارد که عملکرد دادگاههای انقلاب در ارتباط با افرادی که ابراز عقیده مخالف دارند و اجرای حق آزادی عقیده و بیان و سخت گیری آنها در برابر مطبوعات بروشنی دارای یک عملکرد منفی می باشد. او پیشنهاد می نماید که تخلفات مطبوعاتی بطور جداگانه و از طریق دیگر بجز دادگاههای انقلاب مطرح گردد.

احساس عمومی مردم از وخیم تر شدن وضعیت آزادی عقیده و بیان در چند سال گذشته حکایت میکند

بنظر گزارشگر ویژه قانون منع و محدودیت در مورد تخلفات مطبوعاتی نباید اجرا گردد زیرا این تخلفات را نمی توان بعنوان جرمهای جدی که مد نظر این قانون است در نظر آورد.

گزارشگر ویژه همچنین بیان می دارد که میبایست در مورد مفاهیم احکام اسلامی بویژه مفاهیمی که در مورد ابراز عقیده مخالف است، بررسی و تحقیق شود زیرا در میان روحانیون این مفاهیم دارای تعابیر بسیار متفاوت از یکدیگر است.

گزارشگر ویژه بر این باور است که ضرورت انجام یک کار فوری جهت روشن شدن مفاهیم و مندرجات احکام اسلامی در قانون وجود دارد. زیرا روشن شدن مفاهیم و احکام اسلامی در قانون در حقیقت معیاری بدست می دهد که می توان با آن در جهت جلوگیری از تعابیر خودسرانه احکام اسلامی که فاقد تأمین قانونی و اجرائی است، اقدام کرد و همچنین تعیین نمود که کدام تخلف بطور قانونی شامل نقض احکام می گردد.

گزارشگر ویژه پیشنهاد می نماید که یک منشور ملی حقوق بشر، طبق قوانین بین المللی حقوق بشر و بر اساس ماده ۲۰ قانون اساسی مبنی بر اینکه "همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت از قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند." تهیه گردد، تا بدینوسیله بتوان یک چهارچوب روشنی از طرح و اجرای قوانین در دست داشت.

کمیته دفاع از حقوق بشر در ایران - سوئد : info@komitedef.org
www.komitedef.org
کمیته دفاع از حقوق بشر در ایران - کالیفرنیا - آمریکا :
defendhriran_ca@yahoo.com
کمیته نوران (کمیته دفاع از حقوق بشر در ایران - نروژ) :
noranali2003@yahoo.no
سازمان ایرانیان غرب کانادا - ونکوور - کانادا : yebarak@yahoo.ca
فعالان دفاع از حقوق بشر - :
rantestimonyinfo@irantestimony.com
www.irantestimony.com
کمیته دفاع از آزادی و دموکراسی در ایران - اطریش :
demokrasi9@yahoo.com
انجمن مدافعین حقوق بشر و دموکراسی در ایران - فرانسه :
rahaei@voila.fr - www.rahaei.com
اتحاد برای دفاع از حقوق بشر در ایران - واشنگتن - آمریکا :
adhri1@yahoo.com
× بنا بر اخبار جمع آوری شده از رسانه های داخلی ایران (بدون توجه به گزارشات دیگر منابع) در سال گذشته حداقل بطور متوسط هر هشت ساعت یکبار یک مورد نقض حقوق بشر در ایران گزارش شده است.
××اسامی کشورهای عضو کمیسیون :

۱ - آرژانتین ۲ - ارمنستان ۳ - استرالیا ۴ - اطریش ۵ - بحرین ۶ - بوتان
۷ - برزیل ۸ - بورکینافاسو ۹ - شیلی ۱۰ - چین ۱۱ - کنگو ۱۲ -
کاستریکا ۱۳ - کرواسی ۱۴ - کوبا ۱۵ - جمهوری دومنیکن ۱۶ - مصر
۱۷ - اریتره ۱۸ - اتیوپی ۱۹ - فرانسه ۲۰ - گابن ۲۱ - آلمان ۲۲ -
گوآتمالا ۲۳ - مجارستان ۲۴ - هندوراس ۲۵ - هندوستان ۲۶ - اندونزی
۲۷ - ایرلند ۲۸ - ایتالیا ۲۹ - ژاپن ۳۰ - موریتانی ۳۱ - مکزیک ۳۲ -
نپال ۳۳ - هلند ۳۴ - جمهوری کره ۳۵ - فدراسیون روسیه ۳۶ - نیجریه
۳۷ - پاکستان ۳۸ - پاراگوئه ۳۹ - پرو ۴۰ - قطر ۴۱ - عربستان سعودی
۴۲ - سریلانکا ۴۳ - آفریقای جنوبی ۴۴ - سیرالئون ۴۵ - سودان ۴۶ -
سوئیس ۴۷ - سوئد ۴۸ - توگو ۴۹ - اوگاندا ۵۰ - اوکراین ۵۱ -
انگلستان ۵۲ - آیالات متحده آمریکا ۵۳ - زیمبابوه
××× برای تهیه کارنامه شش ماهه بخش اندکی از موارد نقض حقوق بشر در ایران که از رسانه های داخلی ایران استخراج و به زبان انگلیسی ترجمه کرده ایم و برای ارائه آن به نمایندگی های کشورهای عضو این کمیسیون می توانید به یکی از آدرس های فوق مراجعه کنید.

در این زمینه و در جهت دعوت و ادامه دیدار ارکان کمیسیون حقوق بشر از طرف دولت، گزارشگر ویژه با در نظر داشتن بررسیها و یافته های خود، اعتقاد دارد که دیدار گزارشگر ویژه ای در مورد تحقیق شکنجه و گزارشگر ویژه ای در مورد استقلال قضات و وکیلان (در جمهوری اسلامی) ضروری و مفید می باشد.
گزارشگر ویژه همچنین بر این باور است که اولین قدم در جهت انجام پیشنهادات خود، این است که مسئولین قوه قضائیه خواستار همکاریهای حرفه ای قضائی بویژه در مورد آموزش قضات و دیگر ماموران اجرائی قانون شوند. بنظر گزارشگر ویژه این نوع آموزشها باید روی موازین و معیارهای اجرائی و نظارتی و برگزاری دادگاههای عادلانه (علنی با هیئت داور) و اجرای موثر حق آزادی عقیده و بیان تمرکز یابد.
ادامه دارد ...

شصتیمین دوره کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل آغاز بکار کرد

هموطنان گرامی!
امروز ۱۵ مارس ۲۰۰۴، شصتیمین دوره کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل آغاز بکار میکند. کشورهای عضو این کمیسیون×× در هفته های آینده - تا اواسط ماه آپریل - از آنجمله به پرونده وضعیت حقوق بشر در ایران رسیدگی خواهند کرد.
ما فعالین حقوق بشر در اروپا و آمریکای شمالی، به هموطنان گرامی پیشنهاد میکنیم در وقت باقی مانده با مراجعه××× به نمایندگی های کشورهای عضو این کمیسیون در محلتهای سکونت خود صدای اعتراض خویش نسبت به نقض گسترده، مستمر و برنامه ریزی شده حقوق بشر در ایران را به گوش تصمیم گیرندگان حاضر در کمیسیون و جهانیان رساننده و محکومیت رژیم جمهوری اسلامی ایران را طلب کنیم .

انتصاب یک ناظر ویژه از طرف کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل جهت نظارت دائمی وضعیت حقوق بشر در ایران خواست دیگر ما است که یقینا تاثیر بسزایی در ارتقای این مهم در ایران خواهد داشت.

۲۵ اسفند ۱۳۸۲ برابر با ۱۵ مارس ۲۰۰۴

انجمن دفاع از حقوق بشر در ایران - مونترال - کانادا :
info@addhi.com - www.addhi.com
کانون اندیشه، گفتگو و حقوق بشر در ایران - تورنتو - کانادا :
ctdhumanright@yahoo.com
کانون دفاع از حقوق بشر در ایران - برمن - آلمان :
nfo@vzvmiran.de www.bashariyat.de
کانون دفاع از دموکراسی در ایران - هلند :
kdaddih@hotmail.com
کمیته اقدام برای آزادی زندانیان عقیدتی و سیاسی در ایران - پاریس :
iranalppto@free.fr - iranalppto.free.fr

هر کس حق آزادی عقیده و بیان

دارد ماده ۱۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر

کمیته دفاع از حقوق بشر در ایران

www.polpiran.com

